

INAUGURACIÓ CURS 2004-2005

Comencem un curs molt diferent als anteriors, un pas més en l'etapa d'intensa transformació que estem vivint. En els darrers anys hem assentat les bases del gran canvi que la Universitat ha de protagonitzar, al mateix temps que ja hem abordat la primera fase, a curt i mitjà terminis, d'aquest canvi. Correspon ara constatar els resultats d'aquestes primeres actuacions i afrontar el futur amb decisió.

Al Claustre del 2002 dibuixàvem els trets generals d'aquest gran canvi cap a la Universitat del segle XXI. Destacàvem dues característiques de la nova societat en la qual hem d'inscriure'ns: el procés de globalització i la revolució del coneixement. Totes dues tenen una incidència directa sobre la Universitat per la nostra funció de creació i difusió del coneixement, i per la nostra vocació universalista. Concloïem, doncs, que la Universitat tindrà un rol especialment rellevant en aquesta societat global del coneixement: al seu paper primordial d'institució acadèmica, sempre imprescindible i sempre actualitzat, la Universitat haurà d'afegir la d'agent socioeconòmic.

Advertíem a més de la necessitat d'exercir amb força aquest nou rol, atès que, contra el que alguns interessadament afirmen, l'horitzó d'aquesta societat global del coneixement no és únic. En efecte, si el coneixement, i per tant el poder que se'n deriva, continua concentrant-se en unes poques mans ens aboquem a un món unipolar, on creixeran les diferències entre països i entre estrats socials dins de cadascun. Al contrari, si volem un món més savi i més just cal, parafrasejant Eudald Carbonell, socialitzar el coneixement i la tecnologia, és a dir, posar-los al servei i a l'abast de tota la societat. Evitarem així que tornin a ser armes de colonització i de dominació, i en farem al contrari eines de desenvolupament igualitari i sostenible.

Més encara, assenyalàvem els 4 eixos que havien de guiar la nostra actuació per donar resposta a aquesta demanda social: l'excel·lència acadèmica, el compromís social, el bon govern i l'atenció a les persones. Eixos valuosos per si mateixos, i alhora fortament interrelacionats. La qualitat acadèmica és imprescindible a la Universitat, però seria estèril si no va acompanyada del compromís social; i recíprocament aquest s'hi ha de basar. Aquest compromís comporta la rendició pública de comptes, element clau del bon govern. Un altre n'és la coresponsabilització dels membres de la comunitat universitària, que també forma part de la necessària atenció a les persones. Tancant el cercle, la implicació de les persones, a partir de la seva satisfacció en la feina desenvolupada, és la millor garantia d'eficiència acadèmica.

D'aleshores ençà hem anat desenvolupant aquests 4 eixos a l'entorn de dos grans blocs d'actuacions: la revisió de les normatives i la planificació a mitjà termini, actuacions que, com no podia ser d'altra manera, hem compaginat amb el govern i la gestió, perquè la UPC no pot parar mentre debat, pensa i planifica, i encara menys en moments tan decisius com els actuals. Al llarg dels dos darrers cursos, el repte ha estat legislar, planificar i actuar simultàniament. Aquesta superposició ha resultat estressant, però també apassionant perquè poques vegades es dóna l'oportunitat de fer política universitària d'una manera tan global i tan profunda.

En efecte, el context general d'avenç cap a la societat global del coneixement s'inseria en un procés més pròxim de canvis legislatius concretats en la LOU i la LUC, en substitució d'una LRU que havia emmarcat la transició de la universitat franquista,

socialment tancada i acadèmicament feble, a una universitat oberta i posada al dia. Aquest nou marc legislatiu obligava a refer els estatuts, els reglaments i les normatives internes. L'aclaparadora tasca de revisar en dos anys totes les regles que havíem anat establint al llarg de 20, ens podia temptar a limitar-la a una simple i tediosa adaptació. Però vam adonar-nos que era una magnífica oportunitat per marcar noves línies polítiques de futur, fent-ne una revisió en profunditat, esmenant-ne els defectes, omplint-ne les llacunes i plantejant noves iniciatives. I per fer-ho sota una visió estratègica global: la flexibilització. Les estructures i les polítiques que havien permès a la UPC fer el gran salt de l'últim quart de segle resultaven massa rígides per fer front a les noves demandes socials. Ara, en canvi, els centres estan cridats a intervenir en tasques de recerca i de formació permanent; els departaments ja estan abordant docència de postgrau; la Fundació Politècnica eixampla el seu ventall d'activitats; els grups de recerca apunten cap a la interdisciplinarietat i la interdepartamentalitat; el catàleg d'entitats en el grup UPC s'amplia i es diversifica sota el control de la UPC; els campus s'estructuren amb característiques pròpies; el professorat adopta perfils diversos combinant docència, recerca, transferència, direcció i coordinació, en funció més de decisions compartides que no pas d'especificacions reglamentàries; les unitats funcionals eviten una compartimentació excessiva del PAS; els estudiants disposen de més opcions per al seu estudi (alternança, col·laboració en departaments i instituts...); s'han ampliat les formes de col·laboració i aliança amb entitats externes; estem entrant en àmbits d'activitats fins ara alienes, i un llarg etcètera que palesa aquesta flexibilització. L'etapa de desenvolupament estatutari s'està finalitzant i ja hem entrat en la d'explorar i explotar els camins oberts.

El segon gran bloc d'actuacions en els dos darrers cursos ha estat el de la planificació a mitjà termini, majoritàriament triennal: programació acadèmica; components comú i específic de la planificació estratègica de les unitats bàsiques; polítiques de PDI i de PAS; infraestructures TIC i d'edificacions existents; medi ambient; relacions internacionals; "dossier blau" per abordar la racionalització de l'estructura organitzativa dels serveis de suport i gestió... La major part ja estan en fase avançada d'execució. De fet, simultaniejar planificació i execució ha estat una dificultat afegida que, per exemple en els temes d'organització, ha generat algunes disfuncions i mancances en la consulta i la comunicació, cosa que ha creat de vegades inquietuds i desorientacions en els afectats. Hores d'ara ja està pràcticament completada la remodelació dels òrgans de gestió, tant l'equip intern de gerència, com els de les entitats vinculades, de manera que confiem en una implementació més plana.

Es justifica així la inflexió que anunciava a les meves paraules inicials. pràcticament hem conclòs les etapes de legislació i de planificació, i entrem ara en les de consolidació de les noves estructures, de tancament de negociacions en marxa i de fructificació de les iniciatives engegades. Recentment hem assistit, per exemple, a l'inici dels estudis d'enginyeria aeronàutica a Terrassa; a l'entrada en servei de l'edifici A0; a passos significatius en la nostra aposta per la sostenibilitat i pel programari lliure; a la primera tanda de renovació d'equipament informàtic personal; a noves preses de possessió del PAS que ha superat oposicions d'estabilització i promoció; a la signatura dels contractes dels primers agregats i catedràtics Serra i Hünter, i dels nous contractes laborals dels fins ara professors associats a TC... Però ja tindrem temps d'anar seguint esdeveniments d'aquesta mena al llarg del curs. Vull ara concentrar l'atenció sobre el fet que el nou curs és una magnífica oportunitat per allargar la vista més enllà, cap a aquest mític 2010, quan l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior ha de ser una realitat plena i quan

es pretén que la recerca hagi assolit nivells que situïn la Unió Europea al capdavant de la societat global del coneixement. Ja he comentat que amb l'esforç de tota la comunitat universitària hem creat les condicions internes per assolir aquest objectiu. Tenim també definits alguns paràmetres externs, i tot fa pensar que ràpidament s'aniran precisant els que encara no ho estan. Podem, doncs, altre cop tots plegats, PDI, PAS i estudiantat, afrontar aquest nou repte de planificació i disseny amb una certa confiança.

De fet, molts dels projectes en marxa ja tenen aquesta projecció de futur, sempre sota la perspectiva del triangle en el qual cal basar la societat global del coneixement: la universitat, l'administració i l'entorn socioeconòmic. Així, el CFIS, el Centre de Formació Interdisciplinària Superior, que ofereix la possibilitat de cursar dues carreres simultàniament, ja és una iniciativa plenament consolidada, exponent de la concepció de la universitat pública alhora com a universitat de masses i com a universitat d'elit intel·lectual, de la possibilitat d'implicar patrocinadors privats en projectes d'excel·lència acadèmica, de contribuir a l'estratègia de Barcelona i de Catalunya de constituir-se en pol d'atracció de talent, en aquest cas dels millors estudiants de l'àmbit tecnològic. Igualment, la instal·lació del superordinador obre nous horitzons a la recerca i a la utilització de la supercomputació a casa nostra. Si hi afegim la remodelació de l'ETSEIB i altres projectes encara incipients, sembla evident l'avenç cap a un gran campus científicotecnològic a Pedralbes. D'altra banda, el projecte del Parc Barcelona de l'Arquitectura, l'Urbanisme i l'Edificació, integrat en el projecte de ciutat per al Campus del Besòs i el seu entorn, i concebut com un tot amb les instal·lacions de Pedralbes i Sant Cugat del Vallès, ofereix expectatives clares de reforçar el nostre lideratge en arquitectura i urbanisme i de potenciar les tecnologies de l'edificació. La potenciació dels campus i centres desplegats en el territori és una aposta per una universitat descentralitzada, adaptada a l'estructura policèntrica del teixit socioeconòmic del nostre país.

En clau més externa, l'homenatge a la resistència antifranquista, personificat en tres doctorats *honoris causa*, va ser molt ben rebut per la societat catalana, i acabem de constatar que a partir de la xarxa GUNI i de la celebració del Nobel's Day és possible un projecte ambiciós que faci de la UPC un node clau en el debat sobre l'estat i l'evolució de la universitat.

Aquesta breu referència palesa que ja hem començat a configurar la UPC del 2010. Però hem de ser encara més agosarats. Cal ser-ho si volem participar des de primera línia en la constitució de l'EEES. Les proves pilot d'enguany, l'èxit extraordinari assolit en el programa Erasmus-Mundus, la definició del nostre model docent..., indiquen que som en el camí correcte. Però calen noves empentes perquè els centres docents ofereixin programes complets de formació al llarg de la vida, que el professorat assumeixi aquest tasca com a plenament ordinària, que les metodologies docents s'adaptin als nous requeriments i als nous perfils de l'estudiantat... Reflexions semblants són vàlides quant a la recerca i la transferència dels seus resultats: el reconeixement dels nostres programes de doctorat; la nostra participació en la nova xarxa de centres tecnològics; el nostre paper destacat en el foment de l'emprenedoria; la novetat de promoure centres de desenvolupament; la nostra consolidació en l'àmbit de la certificació, etc., són iniciatives que han de confluïr en un pla de recerca que impulsi i ordeni la nostra resposta als requeriments dels pròxims anys. Sempre amb aquesta visió internacionalista que ja és ben present en els nostres plans de mobilitat, màsters, congressos, xarxes,

aliances, etc., però que ha d'acabar sent un element connatural en totes les nostres activitats.

En altres àmbits caldrà un esforç encara més gran: així, tenim molt a fer per esdevenir un referent en l'ensenyament semipresencial tecnològic; si volem eixamplar la nostra implantació territorial caldrà un nou model, ben diferent dels actuals campus on s'imparteix docència de tots nivells; la nostra intervenció en els debats d'interès ciutadà és irregular i poc estructurada; cal que els mecanismes de rendició de comptes cap a l'exterior vagin més enllà de la presència del rector en diferents fòrums... Aquests i altres temes formaran part sens dubte del futur de la UPC, i el curs que comencem és una magnífica oportunitat per debatre'ls i incorporar-los a les nostres activitats.

No vull acabar sense insistir un cop més que res de tot això no serà possible si no comptem amb la plena coresponsabilització de tota la comunitat universitària. Cal que el PDI, el PAS, els estudiants i les estudiantes se sentin satisfets de la tasca que fan i s'impliquin en els projectes i objectius col·lectius. Segurament aquesta és la fita més difícil. La satisfacció pel molt que s'ha avançat no ha d'amagar la insatisfacció pel que no s'ha fet o el que no s'ha fet prou bé. L'eficiència de la institució reposa sobre la satisfacció i el compromís de cadascun. En això no hi ha canvis respecte als cursos anteriors: continua sent una de les prioritats. La novetat, en tot cas, és que tenim més experiència i millors condicions per fer-hi front, per millorar els resultats, per plantejar noves fites. Estic segur que tots compartim aquesta voluntat i aquest compromís. Estic segur que entre tots ho aconseguirem. Gràcies per endavant.